

จดหมายเปิดจาก Save the Mekong (พันธมิตรเพื่อปกป้องแม่น้ำโขง)
ถึง พันธมิตรการพัฒนาคณะกรรมการแม่น้ำโขง
เรื่อง การประชุมอย่างไม่เป็นทางการของแหล่งทุน MRC วันที่ 31 สิงหาคม 2559

เนื่องด้วยการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของแหล่งทุนของคณะกรรมการแม่น้ำโขงที่จะจัดขึ้นในสัปดาห์นี้ พันธมิตรเพื่อปกป้องแม่น้ำโขง (Save the Mekong Coalition) ได้เขียนจดหมายฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อแสดงความห่วงใยที่มีมาโดยตลอดต่อปัญหาดังกล่าว ตลอดจนปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

พร้อมทั้งคำถามที่เกิดขึ้นต่อการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังงานน้ำบนแม่น้ำโขงสายประธาน

รัฐบาลลาวและผู้พัฒนาโครงการได้ออกแถลงการณ์หลายครั้งเกี่ยวกับการปรับแผนการออกแบบเขื่อนไซยะบุรี ซึ่งได้ดำเนินการก่อสร้างไปแล้วกว่า 60¹ เปอร์เซ็นต์ ข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับแผนการออกแบบที่ปรับไปแล้วนั้นอ้างว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาผลกระทบข้ามพรมแดนและข้อห่วงใยต่าง ๆ ที่เกิดจากเขื่อนไซยะบุรี ดังที่รัฐบาลในภูมิภาคและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้กล่าวถึงช่วงระหว่างกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าภายใต้ข้อตกลงแม่น้ำโขง 2538

อย่างไรก็ตามข้อมูลการออกแบบเขื่อนดังกล่าวยังคงไม่เปิดเผยให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการที่ผ่านมาไม่มีความโปร่งใสและไม่มีการตรวจสอบลักษณะการออกแบบการก่อสร้างเขื่อนหรือการประเมินประสิทธิภาพในการบรรเทาผลกระทบจากโครงการโดยองค์กรอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แผนการออกแบบทางปลาผ่านให้ปลาอพยพซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อความมั่นคงทางอาหารของท้องถิ่นและภูมิภาค

¹ Hydroworld, 'Laos' 1,285-MW Xayaburi hydropower project receives loan from Thai construction firm' 20 May 2016.

ฉะนั้นข้อมูลแผนการออกแบบสร้างเขื่อนจำต้องเปิดเผยต่อสาธารณะและต่อประชาชนที่จะไ
ด้รับความเดือดร้อนต่อความมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตจากการสร้างเขื่อนนี้

สัปดาห์ที่ผ่านมา มีการประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เขื่อนดอนสะโฮงขึ้นที่ประเทศลาว²
การก่อสร้างเขื่อนดอนสะโฮงดำเนินไปอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่เดือนมกราคมโดยที่กระบวนการ
ปรึกษาหารือล่วงหน้าของโครงการยังคงคลุมเครือมาตลอด

ไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องผลกระทบอันร้ายแรงของเขื่อน

ไม่มีการพูดถึงหรือรายงานผลจากข้อเรียกร้องการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและการศึ
กษาผลกระทบเพิ่มเติมที่รัฐบาลกัมพูชา,

เวียดนามและไทยได้เสนอไว้ช่วงกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า³

รัฐบาลลาวและผู้พัฒนาโครงการอ้างว่า

เขื่อนดอนสะโฮงจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

ทั้งยังอาจเป็นผลดีต่อการอพยพปลา⁴

อย่างไรก็ตามยังไม่มี การเปิดเผยการประเมินขั้นพื้นฐาน งานวิจัยติดตามปลา หรือข้อมูลอื่นๆ
ที่สามารถพิสูจน์คำกล่าวอ้างดังกล่าวต่อสาธารณะหรือต่อชาวประมงท้องถิ่นในกัมพูชาและ
ตามลำน้ำโขงส่วนอื่นๆ

กลุ่มพันธมิตรเพื่อปกป้องแม่น้ำโขงตั้งข้อสังเกตว่า

พันธมิตรการพัฒนาคณะกรรมการแม่น้ำโขงผลักดันให้รัฐบาลลาวเปิดเผยแผนการออกแบบ
บบการสร้างเขื่อนไซยะบุรีแล้วหลายครั้ง

² Vientiane Times, 'Powerhouse work to commence at Don Sahong', 18 August 2016.

³ See the country Reply Forms of Cambodia, Vietnam and Thailand, Prior Consultation for Don Sahong dam, Mekong River Commission (2015).

⁴ KPL News Agency, 'Don Sahong dam not interfering with Mekong fish migration', 30 June 2016.

รวมถึงรายงานการประเมินตามแนวปฏิบัติการออกแบบสำหรับเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลัก⁵
คณะกรรมการได้กระตุ้นรัฐบาลแต่ละประเทศให้ชี้แจงสถานะกระบวนการปรึกษาหารือล่ว
งหน้าสำหรับเขื่อนดอนสะโฮง

รวมถึงวิธีการไขข้อข้องใจและข้อเรียกร้องที่มีระหว่างการดำเนินการขออนุญาตก่อสร้าง⁶

กลุ่มพันธมิตรเพื่อปกป้องแม่น้ำโขงเรียกร้องให้พันธมิตรการพัฒนาและรัฐบาลประเทศลุ่มแม่
น้ำโขงทบทวนข้อเรียกร้องเหล่านี้อีกครั้งในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของแหล่งทุนขอ
คณะกรรมการแม่น้ำโขงที่จะจัดขึ้นในสัปดาห์นี้ หากไม่มีการให้ข้อมูล
ไม่ว่าจะเป็นรายงานการศึกษาเบื้องต้น การประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน

รวมถึงหลักฐานที่แสดงถึงประสิทธิภาพของมาตรการบรรเทาผลกระทบที่นำเสนอ
แม่น้ำโขงก็จะกลายเป็นเพียงสนามทดลองเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ไร้การพิสูจน์
ซึ่งรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ปี 2553

ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงได้เตือนไว้ตั้งแต่แรก⁷ การกระทำดังกล่าวจะทำให้ความมั่นคง
ทางอาหาร วิถีชีวิต และสิทธิมนุษยชนของผู้คนนับล้านในลุ่มแม่น้ำโขงตกอยู่ในความเสี่ยง

เมื่อไม่นานมานี้ รัฐบาลลาวได้ประกาศแผนเดินหน้าสร้างเขื่อนปากแบ่งในปี 2560⁸
ซึ่งเขื่อนปากแบ่งจะกลายเป็นเขื่อนที่สามบนแม่น้ำโขงสายหลัก

คณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ดำเนินการทบทวนขั้นตอนและกระบวนการบางส่วน
รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายประธาน เช่น
กระบวนการแจ้งให้ทราบ การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง (PNPCA)

⁵ See Mekong River Commission, 'Joint Development Partner Statement, 22nd Meeting of the MRC Council', Phnom Penh, Cambodia, 13th Jan 2016; and 'Joint Development Partner Statement, 24 June 2015', Vientiane, Laos, 24th Jun 2015.

⁶ Ibid.

⁷ International Centre for Environment Management, 'Strategic Environmental Assessment of Hydropower on the Mekong mainstream, Mekong River Commission (2010).

⁸ KPL News Agency, 'Pak Beng Hydropower Project construction to begin next year', 14 July 2016.

ความล้มเหลวที่สำคัญจากขั้นตอนเหล่านี้เห็นได้อย่างชัดเจนผ่านกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าของโครงการเขื่อนไซยะบุรีและเขื่อนดอนสะโฮง
กลไกได้เปิดโปงความบกพร่องและความไม่โปร่งใสของข้อมูลและการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย
อีกทั้งไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ความร่วมมือในการใช้แม่น้ำโขงอย่างยั่งยืนและเท่าเทียม

ดังนั้น ณ จุดนี้ จึงไม่ควรมีการเดินหน้าแผนโครงการพัฒนาอื่นๆ บนแม่น้ำโขงจนกว่าคำถามและข้อกังวลต่อโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่และข้อเรียกร้องจากกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง (PNPCA) จะได้รับการชี้แจงรวมไปถึงปัญหาที่เกิดจากความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับข้อกำหนดตามกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า ซึ่งรวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่ควรทำระหว่างกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า
เกณฑ์สำหรับการหารือให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย
และกระบวนการแก้ไขความเห็นต่างและข้อพิพาท

กลุ่มพันธมิตรเพื่อปกป้องแม่น้ำโขงเรียกร้องต่อพันธมิตรการพัฒนาคณะกรรมการแม่น้ำโขงดังนี้:

- พันธมิตรการพัฒนาคณะกรรมการแม่น้ำโขงจำเป็นต้องประกาศให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงเปิดเผยข้อมูลแผนออกแบบเขื่อนไซยะบุรีอีกครั้ง และชี้แจงกระบวนการแจ้งให้ทราบ การปรึกษาหารือล่วงหน้าสำหรับเขื่อนดอนสะโฮงใหม่
- กระบวนการของคณะกรรมการแม่น้ำโขงต้องมีการปฏิรูปก่อนโครงการพัฒนาอื่นๆ บนแม่น้ำโขงจะสามารถเริ่มต้นได้

ไม่ว่าจะเป็นการประเมินที่มีเนื้อหาครบถ้วนและมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจน รวมถึงการมีส่วนร่วมที่มีความหมายและกระบวนการแก้ไขข้อพิพาท

- ขอให้มีการพิจารณาการสนับสนุนคณะกรรมการแม่น้ำโขงใหม่ หากคณะกรรมการแม่น้ำโขงยังไม่สามารถบรรลุหลักการซึ่งปรากฏในข้อตกลงแม่น้ำโขง 2538 ได้

แม่น้ำโขงเป็นของคนในประเทศลุ่มแม่น้ำโขงทุกคน

คณะกรรมการแม่น้ำโขงต้องสามารถแสดงบทบาทอันหนักแน่นในการรับฟังข้อห่วงใยจากผู้คนริมโขง

และพูดถึงภัยคุกคามอันเกิดจากการขาดตกบกพร่องและการบิดเบือนของข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาเขื่อนไฟฟ้าพลังงานน้ำ เพื่อก่อให้เกิดการใช้และการจัดการแม่น้ำโขง รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ร่วมกันอย่างยั่งยืนและเท่าเทียม

ด้วยความเคารพ

พันธมิตรเพื่อปกป้องแม่น้ำโขง

30 สิงหาคม 2559